

NOTĂ INFOMATIVĂ
la proiectul Legii pentru modificarea art. 124 și 125 din Constituția
Republicii Moldova

1. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului și finalitățile urmărite.

La 25 noiembrie 2011, Parlamentul Republicii Moldova, prin Legea nr. 231, a adoptat *Strategia de reformă a sectorului justiției pentru anii 2011–2016*, al cărei obiectiv general este edificarea unui sector al justiției accesibil, eficient, independent, transparent, profesionist și responsabil față de societate, care să corespundă standardelor europene, să asigure supremația legii și respectarea drepturilor omului și să contribuie la asigurarea încrederii societății în actul de justiție. Atingerea acestui obiectiv este imposibilă fără implementarea acțiunilor prevăzute în direcția strategică 2.2 din pilonul II al Strategiei „Consolidarea profesionalismului și a independenței Procuraturii”.

Prin adoptarea Strategiei a fost recunoscută existența mai multor probleme care afectează activitatea sistemului organelor Procuraturii. Examinarea problemelor și soluțiile la acestea au fost identificate în Concepția de reformă a Procuraturii, aprobată prin Legea nr. 122 din 3 iulie 2013.

Referitor la locul Procuraturii în sistemul de drept, Concepția de reformă a Procuraturii identifică următoarele probleme:

- 1) caracterul echivoc al legislației în vigoare care reglementează locul Procuraturii în sistemul organelor de drept și rolul acesteia;
- 2) reglementarea insuficient de clară a activității Procuraturii, fapt care generează un proces incoerent de aplicare a legislației;
- 3) Procuratura nu este percepută ca o instituție totalmente depolitizată, iar legislația nu oferă garanții incontestabile pentru exercitarea independentă și imparțială a atribuțiilor acesteia.

În partea ce ține de numirea Procurorului General, problema esențială constă în faptul, că modalitatea de selecție și numire în funcție a Procurorului General este insuficient reglementată, ceea ce duce la interpretări discreționare, afectează încrederea în Procuratură și alimentează suspiciuni de politizare a acestei instituții importante a statului de drept.

Luînd în considerație problematica identificată în Concepția de reformă a Procuraturii, proiectul de lege elaborat are următoarele obiective:

- a) determinarea clară a locului Procuraturii în sistemul organelor de drept și a atribuțiilor de bază ale procurorilor;
- b) stabilirea rolului Consiliului Superior al Procurorilor în sistemul organelor Procuraturii;
- c) fundamentarea conceptuală a mecanismului de numire a Procurorului General și a procurorilor ierarhic inferiori.

2. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi.

Proiectul de lege pentru modificarea și completarea Constituției Republicii Moldova vine să asigure realizarea soluțiilor propuse în Concepția de reformă a Procuraturii.

Potrivit Concepției de reformă a Procuraturii și luînd în considerare faptul că activitatea Procuraturii trebuie să fie guvernată de principiul independenței, se

consideră că cel mai potrivit model pentru Procuratura Republicii Moldova este menținerea Procuraturii în cadrul autorității judecătorești și asigurarea independenței acesteia față de Executiv și Legislativ, prin modificarea modalității de numire a Procurorului General, pentru a reduce la minim implicarea politicului în activitatea Procuraturii. Această abordare va clarifica locul Procuraturii în sistemul autorităților statului și va contribui la o coerență a procesului legislativ ce ține de activitatea Procuraturii.

Noua redacție a art. 124 alin. (1) din Constituție prevede expres că Procuratura se află în cadrul autorității judecătorești. Totodată, norma respectivă stabilește, fără echivoc, statutul juridic al Procuraturii ca instituție publică.

Formularea propusă în proiectul de lege pentru art. 124 alin. (1) din Constituție stabilește misiunea Procuraturii, spre deosebire de redacția actuală a prevederii în cauză, care enumeră funcțiile generale ale Procuraturii. Considerăm, că este mai apropiată obiectului de reglementare a Constituției Republicii Moldova enunțarea misiunii fundamentale a Procuraturii.

Art. 125 din Constituția Republicii Moldova este propus într-o nouă redacție și reglementează următoarele aspecte:

a) principiile de care se ghidează procurorul în activitate;

b) modul de numire a Procurorului General, care a fost revăzut în conformitate și în temeiul Concepției de reformă a Procuraturii (aprobată prin Legea nr. 122 din 3 iulie 2013). Astfel, se propune un mecanism absolut nou: Procurorul General va fi numit de către Președintele țării la propunerea Consiliului Superior al Procurorilor.

Stabilirea Consiliului Superior al Procurorilor ca organ de selecție a candidatului la funcția de Procuror General are scopul de a reduce la maximum influența politică asupra procedurii de selecție a Procurorului.

Conform recomandărilor Comisiei de la Veneția, „un Procuror General ar trebui să fie numit cu titlu permanent sau pentru o perioadă de timp relativ mare, fără posibilitatea de a fi reînvestit la finalul mandatului. Perioada mandatului nu ar trebui să coincidă cu mandatul Parlamentului. Acest lucru ar asigura o mai mare stabilitate a procurorului și l-ar face independent de schimbările politice” (Raportul Comisiei de la Veneția privind standardele europene referitoare la independența sistemului judiciar, decembrie 2010, partea a doua, CDL-AD(2010)040, pct. 37). În contextul acestor remarci ale Comisiei, proiectul propune numirea Procurorului General pe un mandat de 7 ani, fără drept de reinvestire. Această schimbare a impus reglementarea expresă, în dispozițiile finale și tranzitorii ale proiectului, că mandatul Procurorului General în funcție la data intrării în vigoare a noilor prevederi continuă pînă la expirarea mandatului pentru care a fost numit, adică de 5 ani, conform legii în temeiul căreia a fost numit.

c) redacția propusă la art. 125 alin. (3) din proiect redă într-o formulă mai completă dispoziția constituțională a art. 125 alin. (2) din Constituția Republicii Moldova, întrucît formularea propusă în proiect stabilește modul de demitere a Procurorului General, care poate avea loc doar în condițiile legii, pentru motive obiective și cu respectarea unei proceduri transparente.

d) dispoziția din art.125 alin. (4) din proiect reglementează mecanismul de

numire, modificare a raporturilor de muncă și demitere din funcție a procurorilor cu excepția Procurorului General. Astfel, în scopul respectării principiului controlului ierarhic prevăzut la art. 125 alin. (1), având în vedere că prin art. 124 alin (1) al proiectului s-a stabilit că procuratura este o instituție publică autonomă, *numirea, transferarea, promovarea și demiterea procurorilor ierarhic inferiori se efectuează de către Procurorul General la propunerea Consiliului Superior al Procurorilor.*

Totodată, prezentul proiect propune completarea secțiunii a 3-a din capitolul IX a Constituției Republicii Moldova cu art.125¹ care să reglementeze rolul, structura, modul de organizare și funcționare al Consiliului Superior al Procurorilor.

Datorită rolului-cheie al Consiliului Superior al Procurorilor de *”garant al independenței și imparțialității procurorilor”* prin art. 125¹ alin.(2) s-a statuat că, *partea cea mai importantă în cadrul Consiliului Superior al Procurorilor va fi constituită din procurori din cadrul procuraturilor de toate nivelele.*

3. Fundamentarea economico-financiară.

Implementarea acestui proiect de lege nu va necesita cheltuieli financiare din partea statului.

4. Modul de incorporare a proiectului în sistemul actelor normative în vigoare, actele normative care trebuie elaborate sau modificate

Amendamentele propuse în proiectul de lege implică necesitatea adoptării noii Legi cu privire la Procuratură (votată de Parlament în prima lectură la 29 mai 2015), care vine să substituie actuala Lege nr. 294-XVI din 25 decembrie 2008 cu privire la Procuratură.

5. Consultarea publică a proiectului

În scopul respectării prevederilor Legii nr. 239-XVI din 13 noiembrie 2008 privind transparența în procesul decizional, proiectul de lege a fost plasat pe pagina web a Ministerului Justiției (directoriul „Transparența decizională”, compartimentul „Proiecte de acte normative remise spre coordonare”).

Viceministru

Nicolae EȘANU